

KLIIMAMINISTEERIUM

K Ä S K K I R I

Tallinn

24.12.2024 nr 1-2/24/530

Vahendite eraldamine rahvusvahelise kasvuhoonegaaside (KHG) heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmiseks ning Euroopa Liidu lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi koordineerimiseks ja arendamiseks 2025. aastal.

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 29. juuni 2023. a määruse nr 71 „Kliimaministeeriumi põhimäärus“ § 9 punkti 26 alusel ning kooskõlas atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikega 1 ja riigi eelarvestrateegia 2024–2027 lisaga 5. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 1 kohaselt laekub paiksete saasteallikate käitajate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga. Iga-aastases riigieelarves kajastatakse vastava aasta enampakkumise tulude ja kulude maht. Riigi eelarvestrateegias kajastatakse enampakkumisest saadud tulu kasutuse kavandatud jaotus, määratakse kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve ning tulu kasutamise eest vastutavad ministrid.

Meedet rahastatakse „Rahvusvaheline kliimapoliitika ja biokütuste aruandlus ning KHG kauplemissüsteemide koordineerimine ja arendamine“ Euroopa Liidu (edaspidi EL) kasvuhoonegaaside (edaspidi KHG) lubatud heitkoguse ühikutega kauplemissüsteemi tulust.

Nimetatud meetme eesmärk on KHG heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmine ja KHG heite ja kliimapoliitika alase aruandluse meetodikate uuendamine/täpsustamine, sh EL-i roheleppes protsessis 2030. a sihttasemete mõõtmise ja aruandlusega, samuti KHG heitkoguste kauplemissüsteemide koordineerimise ja arendamisega. Meede panustab Eesti KHG heite vähendamise eesmärkide arvestamisse EL-is ja rahvusvaheliselt. Meetme kogumaht aastal 2025 on 3,478 miljonit eurot. Meetme eelarve KHG aruandluse ning arenduste osas on kujunenud vajaduse ning eelneva kogemuse põhjal. Personalikulud on planeeritud asutuste personalipoliitikast lähtudes. Lepinguliste kohustuste summad lähtuvad eelnenud aastate lepingute kogemusest.

Aastaks 2025 ettenähtud summast suunata rahvusvahelise KHG heitkogusetes aruandluse ja kauplemissüsteemide haldamise tegevuste elluviimiseks järgmiselt:

1. kuni 650 000 (kuussada viiskümmend tuhat) eurot kasvuhoonegaaside heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmiseks ja kasvuhoonegaaside heite ja kliimapoliitika alase aruandluse meetodikate uuendamiseks või täpsustamiseks, sh EL-i roheleppes protsessis 2030. a sihttasemete mõõtmise ja aruandlusega seotud tegevusteks. Vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile, selle Kyoto protokollile ja Pariisi kokkuleppele on Eesti kohustatud koostama, perioodiliselt ajakohastama ja avaldama riiklikuid

kasvuhoonegaaside heite ja kliimapoliitika alaseid aruandeid kõigi Montreali protokolliga reguleerimata kasvuhoonegaaside inimtekkelise heitkoguse ja sidumise kohta, kasutades rahvusvaheliselt kokku lepitud võrreldavaid meetodikaid. Lisaks peab Eesti Euroopa Liidu liikmena Euroopa Komisjonile esitama kasvuhoonegaaside heite ja kliimaalased aruanded vastavalt määrustele (EL) 525/2013 ja (EL) 1999/2018. Raha täpsem jaotus kujutatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskusega sõlmitavas halduslepingu eraldiselepingu lisas.

2. kuni 461 000 (nelisada kuuskümmend üks tuhat) eurot Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi rakendamiseks ja süsiniku piirimeetme halduskulude katmiseks Keskkonnaametile. Keskkonnaamet esitab hiljemalt 31.01.2026 käesolevas punktis nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist: 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte; 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.
3. 528 000 (viissada kaksikümmend kaheksa tuhat) eurot süsiniku piirimeetme halduskulude katmiseks Rahandusministeriumile. Rahandusministerium esitab hiljemalt 31.01.2025 käesolevas punktis nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist: 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte; 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.
4. 928 000 (üheksasada kaksikümmend kaheksa tuhat) eurot KHG inventuuri arendustega seotud kulude katmiseks. KHG heitkoguste vähendamise eesmärgi saavutamise hinnangud tehakse lähtuvalt iga aastast KHG inventuurist. KHG inventuuri eesmärgiks on saada ülevaadet õhku paisatud KHG kogustest minevikus ja võetud kohustuste täitmisest. KHG inventuurist saadud infomatsioon ja selle kvaliteet muutuvad aasta aastalt järjest olulisemaks, mis tähendab, et inventuuri koostamissüsteemi ja algandmete kvaliteet peavad olema väga head ning järjest enam peab tegelema riigispetsiifiliste meetodikate arendamisega. Riikidel on KHG inventuuri koostamisel võimalik kasutada erineva täpsusastemega meetodikaid (nn Tier 1, Tier 2, Tier 3 meetodikad) ja arvutamisel kasutatavaid eriheitetegureid, mis on kas vaikeväärtused, riigispetsiifilised, või ka ettevõtte spetsiifilised. Arendustegevused panustavad Eesti riikliku KHG ja õhusaasteainete aruandluse edasiarendusse kui ka riigispetsiifiliste meetodikate arendamisse, et saada võimalikult täpseid KHG ja õhusaasteainete heitkoguste hinnanguid, mille põhjal saavad ministeriumid kujundada efektiivset keskkonna- ja kliimapoliitikat. Raha eraldatakse Keskkonnaagentuurile maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse inventuuri koostamise ning arendustegevuste täpsustamise käskkirjaga antud tegevuste katteks ning Eesti Keskkonnauuringute Keskusele, kelle eelarve täpsem jaotus kujundatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskusega sõlmitavas halduslepingu eraldiselepingu lisas.
5. 53 000 (viiskümmend kolm tuhat) eurot maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse ehk LULUCF sektori inventuuri ja prognooside koostamise halduskulude katmiseks Keskkonnaagentuurile. Keskkonnaagentuur esitab hiljemalt 31.01.2026 käesolevas punktis nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist: 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte; 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.
6. 3 000 (kolm tuhat) eurot Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi tõendajate akrediteerimisteenuse pakkumisega seotud kulude katmiseks Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele. Täpsemad tingimused fikseeritakse lepingus. Tõendajaid akrediteerivad riiklikud akrediteerimisasutused, kelleks Eestis on Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus. Akrediteerimisega seotud tasud on riiklikult määratud. Kuna Eestis on ainult üks tõendaja, ei ole võimalik kõiki teenuse pakkumisega seotud kulusid katta ühe tõendaja poolt makstavate tasudega. Samas on akrediteerimisteenuse pakkumise tagamine riiklikult oluline tulenevalt riiklikest eripäradest, sh põlevkivitööstus, mis on Euroopa Liidus ainulaadne. Arvestades ELi heitkoguse ühikutega kauplemisüsteemi laienemist, on eeldada tõendamise turu kasvu ja täiendavate tõendajate turule tulemist.

7. 1 000 (üks tuhat) eurot Eurocontroliga sõlmitava lepingu kulude katmiseks. Lepinguga antakse Eestile ligipääs Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi tööriista kasutamiseks lennundusandmete jaoks.
8. 150 000 (ükssada viiskümmend tuhat) eurot vastavusdokumentide infosüsteemi (edaspidi VDS süsteem) uuendamiseks Rahandusministeeriumile. Vastavusdokumentide infosüsteem on Maksu- ja Tolliameti poolt hallatav andmekogu, kuhu atmosfääriõhu kaitse seaduse ja vedelkütuse seaduse mõistes tarnijad esitavad iga kuu 15. kuupäevaks kuuaruande, milles märgitakse eelmise kalendrikuu jooksul tarbimise lubatud bensiini, diislikütuse ja biokütuse kogus ning neile vastava koguenergia andmed. Planeeritud uuendus tagab infosüsteemi vastavuse muudetud õigusaktidega. Samuti vajab süsteem väga olulisi hooldustöid, vigade parandusi ja lisafunktsioone, et tagada süsteemi korrektne töö.
9. 600 000 (kuussada tuhat) eurot biokütuste säästlikkuse kriteeriumite vastavushindamise süsteemi loomise kulude katmiseks Kliimaministeeriumi energeetikaosakonnale. Biokütuste säästlikkuse kriteeriumite vastavushindamise süsteem on vajalik biomasskütuseid kasutavatele ettevõtjatele kütuse jätkusuutlikkuse tõestamiseks. Energiamaajanduse korralduse seaduse järgi peavad üle 20 MW võimsusega põletusseadmed kasutama taastuvenergiana biomasskütuseid, mis vastavad säästlikkuse kriteeriumitele. Planeeritud süsteem kogub säästlikkuse kriteeriumite tõendamiseks vajaliku info ühte infosüsteemi. Selle alusel on riigil võimalik veenduda, et kohustustatud isikud kasutavad seadusega nõutud kütuseid ning et nendest kütustest toodetud energia on taastuv. Infosüsteemi rajamine tagab kohustuse üle tõhusa järelevalve, minimaalse bürokraatliku kohustuse kütusetarnijatele ning süsteemse ülevaate taastuvenergia toodangust.
10. 35 000 (kolmkümmend viis tuhat) eurot kliimakindla majanduse seaduse ettevalmistamiseks ja rakendamiseks Kliimaministeeriumi kliimaosakonnale. Kliimakindla majanduse seaduse eesmärkide täitmine loob aluse jätkusuutlikule majandusele ja annab Eesti ettevõtjatele tugevama konkurentsieelise ning vastupidavuse kliimamuutuste kontekstis. Ressursid on planeeritud kliimanõukogu töö korraldamiseks. Kliimanõukogu on teaduslikku ekspertiisi omav nõuandev kogu, mis nõustab Vabariigi Valitsust teaduspõhise kliimapolitika kujundamisel; jälgib kliimaeesmärkide täitmist, nende teaduspõhisust ja annab hinnanguid eesmärkide täitmisega seotud aruannetele; teeb ettepanekuid Vabariigi Valitsusele kliimaeesmärkide saavutamiseks ning vajalike meetmete rakendamiseks; osaleb kliimaeesmärkide asjakohasuse ja piisavuse ülevaatamisel.
11. kuni 47 000 (nelikümmend seitse tuhat) eurot teise kauplemissüsteemi elluviimise planeerimiseks Kliimaministeeriumi kliimaosakonnale. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ luuakse uus kauplemissüsteem hoonetele, maanteetranspordile ja muudele sektoritele (edaspidi teine kauplemissüsteem). Kuna süsteemiga kaasneb uus aruandluskohustus, võib muuhulgas osutada vajalikuks tellida olemasolevate ja kavandatavate süsteemide analüüse ning aruandluskeskkondade arendusi, et vähendada lisakohustusest tulenevat administratiivset koormust. Samuti on oluline osapoolte teadlikkuse tõstmine nii valdkondlikult kui süsteemi rakendamisnõuetest.
12. 22 000 (kaksikümmend kaks tuhat) eurot Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi lubatud heitkoguse ühikuhinna prognoosi teenuse hankimiseks Kliimaministeeriumi kliimaosakonnale. Hinnaprognosi teenuse analüütikud avaldavad korrapäraselt analüüse turul toimuva kohta ja esitavad selgitusi millest on mõjutatud ühikute hinda. Samuti võimaldab platvorm kasutajatel pöörduda otse analüüsi koostaja poole, et saada vajadusel täiendavat infot. Kliimaministeeriumil võimaldab platvormi

kasutamine saada infot ühikute hinna muutumise kohta, mis on omakorda aluseks eeldustele, mille põhjal tehakse siseriiklikke prognoose enampakkumiselt laekuva tulu kohta.

Käskkirja saab vaidlustada 30 (kolmekümne) päeva jooksul selle teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras

(allkirjastatud digitaalselt)

Yoko Alender

kliimaminister